

L'estudi es conforme per 4 subestudis que aborden 1) els factors que incideixen en la inserció sociolaboral dels joves extutelats, 2) la percepció de la intervenció per part dels joves ex-tutelats, 3) la situació actual dels centres finalistes, 4) la percepció de la intervenció dels joves tutelats. Per tal d'orientar la lectura de l'informe us resumim breument el mètode i resultats de cadascun dels subestudis

1. ANÀLISI DELS FACTORS QUE INCIDEIXEN EN LA INSERCIÓ SOCIOLABORAL DELS JOVES DESPRÉS DEL DESINTERNAMENT:

Mètode: es va demanar informació a 36 centres finalistes sobre els joves que havien desinternat a 18 anys entre 2 i 5 anys abans. Es a dir que en aquell moment els joves tenien entre 20 i 23 anys. En total ens varen informar de 143 joves que reunien les condicions d'haver abandonat el centre als 18 anys i no tenir cap deficiència mental diagnosticada (perquè passarien a dependre d'altres organismes). Concretament es va preguntar per les característiques socioemocionals del jove, la causa del seu ingrés, on havia anat a residir el jove en el moment d'abandonar el centre, i on residia actualment, si actualment tenia treball, i si havia tingut problemàtiques amb drogues, justícia, o maternitat/paternitat prematura. Després es va analitzar la interrelació d'aquestes dades per tal de poder establir quins factors es relacionarien de forma significativa la inserció sociolaboral positiva.

Resultats més importants: Després de deixar el CRAE un terç dels joves va a viure amb la família biològica i un altre terç a pisos assistits, i l'altre pel seu compte. Les noies tendeixen a viure més amb les seves parelles que els nois. El 65.7% dels joves reben formació laboral però sols el 59.9% treballaven, i la majoria tenien treballs poc qualificats. El 30.4% de les noies esdevenen mares massa joves. Els joves que van passar per més d'un centre són els que varen tenir pitjor inserció sociolaboral: són els que menys feina tenien, els que tenien més problemes amb les drogues, menys acceptació de les normes socials, menor perseverança al treball i menor regulació emocional. Els joves que tenien una inserció sociolaboral positiva puntuaven més en autonomia, educació, acceptació de les normes, perseverança al treball, regulació

emocional, habilitat per negociar i eren més assertius. Els joves que varen tenir una inserció positiva provenien de centres en els que els educadors tenen menys nens i més famílies col·laboradores. Es varen observar diferències en funció del sexe: Hi ha menys noies que nois que tinguin un treball, malgrat que elles han rebut més formació laboral que els nois, i semblen tenir menys inestabilitat laboral que els nois.

2. ANÀLISI DE LA INTERVENCIÓ REALITZAT ALS CENTRES A PARTIR DE LA INFORMACIÓ DE JOVES EX-TUTELATS:

Mètode: Es van realitzar 21 entrevistes en profunditat a joves ex-tutelats. En l'entrevista se'ls va preguntar entorn a la seva entrada al circuit de protecció, la seva vivència de l'acollida residencial i l'atenció i educació rebuda en els centres, el procés de desinternament, la seva situació laboral, familiar, etc.

Principals resultats: El joves valoraven la seva relació amb els educadors com a bona i experimenten de forma negativa la pèrdua d'aquest referent quan surten del centre. No obstant, en la majoria dels casos els nois mantenen contacte amb l'educador que va ser del tutor després del desinternament. La majoria dels nois tenen bons records de la seva estada en el centre, i que fonamentalment només canviarien aspectes de tenir més llibertats, més sortides lúdiques i una major vinculació dels educadors amb els nens. La majoria dels joves valoren positivament que entressin en el CRAE perquè valoren que la seva família no tenia la capacitat per cuidar-los, però que el temps de visites familiars era insuficient. La meitat dels joves diuen que quan van entrar al centre ningú els va explicar els motius pels quals entraven a un centre. La majoria va experimentar por, ràbia, preocupació, soledat i desorientació a l'entrar al centre.

Els nois van passar per moltes escoles diferents i la majoria no han acabat la ESO, sols un estava cursant estudis universitaris. Molts manifesten que no varen tenir opció a estudiar perquè necessitaven treballar donat que no tindrien suport econòmic després dels 18 anys. En molts casos els espais d'estudi i el

suport a l'hora de realitzar els deures és massa escàs. Sols en alguns casos, els joves tenen espais individualitzats i reben atenció específica. La majoria dels joves realitzava activitats extraescolars, però molts pocs joves referien fer sortides lúdiques amb els educadors. I en els pocs casos que ho van dir van significar lo important que havia estat per a ells anar de colònies amb els educadors, o alguna sortida especial.

Quan varem preguntar amb quants amics podrien comptar si tinguessin un problema, quatre d'ells ens varen dir que amb cap; dos ens van dir que sols amb persones de la família política, o biològica; un ens diu que sols podria comptar amb els antics educadors del centre; tres sols podrien comptar amb 1, quatre podrien comptar amb dos o tres amics, i set parlen de 4 o més amics amb qui podrien comptar.

La meitat dels joves tenia parella en el moment de l'entrevista, i en la majoria d'aquests casos eren relacions de més d'un any. En la majoria dels casos valoraven que era positiva, excepte en dos: una estava essent víctima de maltractaments i l'altre es veia obligada a continuar amb la relació per falta de diners per mantenir el fill. Quatre dels joves tenia fills en el moment de l'entrevista (tres d'elles varen tenir el primer fill abans dels 20 anys i una als 21).

Els centres es preocupen per la formació i orientació laboral dels nois i de les noies, doncs 20 dels 21 joves entrevistats així ho han explicat. Les actuacions que es desenvolupen se centren majoritàriament en: la realització de currículums, l'enviament d'aquests i l'acompanyament a les entrevistes de selecció. Sols una tercera part dels joves no tenia treball, no obstant destaca l'alta mobilitat laboral.

A l'actualitat la majoria dels nois i noies viuen amb la seva parella, tot i que d'altres viuen amb la família o comparteixen pis amb algun amic o company de feina.

Quan se'ls demana per qui els va ajudar al sortir del centre, la majoria expliciten que no els van ajudar. La majoria relaten que els seus principals problemes són de tipus econòmic i amb la vivenda. Quan varem preguntar per els suports que varen rebre quan varen sortir del centre, els joves expressen un fort sentiment d'abandonament. Els joves experimenten un fort trencament entre l'abans i el després de la tutela. No tant en la línia de la seva relació personal amb els educadors, perquè saben que poden anar a buscar-los al centre per consultar-los i que sempre els rebran amb afecte i preocupació, sinó amb el què és el suport econòmic i material que els faciliti la supervivència. En aquest sentit tots expressen malestar per aquest trencament i ho viuen com si la administració s'hagués desentès d'ells. Molts d'ells en aquest punt refereixen de nou que no tenen el suport de la seva família biològica, i que la seva xarxa de suport social és fràgil i escassa. Quan els varem preguntar als joves quina mena d'accions demanarien a l'administració ens varen parlar fonamentalment de vivenda, ajuts per accedir als llocs de treball, ajuts econòmics.

3. SITUACIÓ DELS CENTRES FINALISTES:

Mètode: s'ha entrevistat a 36 centres finalistes entorn a la situació en la que es troben: nombre, edat i problemàtiques dels joves que acullen, ratios educador-nen, suport de l'entorn (voluntariat, famílies col·laboradores, etc.), orientació i inserció laboral dels joves, preparació que realitzen pel desinternament, seguiment, necessitats i demandes.

Resultats més importants: una tercera part dels centres tenen menys de 10 menors, una altra tercera part en tenen entre 11 i 20, i l'altre terç en tenen més de 20. El perfil majoritari de joves són menors que han entrat després dels 12 anys per negligència familiar. Aquests joves puntuen més en autonomia i menys en regulació emocional. La majoria tenen molta inestabilitat emocional i no s'han graduat a la secundària. El 47% dels joves presenten com a mínim dues problemàtiques. Les més majoritàries son de tipus emocional (quasi el 50%), d'aprenentatge (40%) i problemes de conducta (28%)

4. ANÀLISI DE LA INTERVENCIÓ REALITZAT ALS CENTRES A PARTIR DE LA INFORMACIÓ DE JOVES QUE EN AQUESTS MOMENTS ESTAN ESSENT TUTELATS ALS CENTRES.

Mètode: Es va realitzar 12 focus groups en centres de menors amb grups de menors de 16 a 18 anys. En aquest grups de discussió es va preguntar entorn a la relació amb els educadors, la informació que tenen de les causes d'entrada al centre, com valoren el projecte educatiu i les instal·lacions del centre, etc.

Principals resultats: La majoria dels entrevistats/des comparen el Centre Residencial amb una casa però en remarquen un funcionament diferent que es caracteritza per tenir menys llibertat i més control, amb més normes, amb uns límits marcats més clars, i on no hi ha un espai físic personal, i estar convivint amb persones amb les de que d'entrada no tens un vincle afectiu. Malgrat que els nois consideren que els educadors els mostren comprensió i empatia, consideren que haurien de donar més mostres d'afecte i estimació. Troben que la relació amb els educadors està desequilibrada perquè l'educador coneix tot d'ells i pel contrari ells no els expliquen res de la seva vida personal. Els demanen més implicació afectiva i menys impersonalitat.

Troben que els centres cobreixen les seves necessitats bàsiques, però tenen divergències a l'hora de valorar l'estada. Uns consideren que l'estada en un centre acaba essent una oportunitat de vida, perquè assisteixen més a l'escola, i això els acaba obrint nous camins i així no estant tot el dia al carrer sense saber massa què fer i com ocupar el temps. I els altres consideren que no poden fer el que volen a cada moment i amb qui volen. Demanden més contacte amb els familiars a través de visites i trucades.

Els joves demanen saber la veritat sobre la seva realitat familiar, perquè sinó es parla clar es creen falses expectatives que a mig i llarg termini acaben sent més doloroses. I diuen que aquesta informació cal canalitzar-la abans de l'entrada al centre. Remarquen que emmascarar la informació encara que sigui amb bones intencions no ajuda en l'elaboració de la seva història de vida.

Demanen també fer un treball en paral·lel amb les famílies, alguns nois i noies no culpabilitzen als pares quan els ajuden a crear esperances incertes sobre el seu futur sinó que ho entenen en què són ells mateixos els qui ho creuen o ho volen creure. I què també amb ells s'ha de treballar des d'un principi de realitat basat en fets. Els joves admeten que hi ha situacions i circumstàncies familiars que fan necessària l'entrada a un centre però no que si pugui arribar per una situació econòmica de manca de recursos per part de la família o per casos de separació dels pares; i reivindiquen solucions intermitges.

Quan se'ls va preguntar per què havien après al centre que els ajudés el dia de demà quan sortissin van destacar els hàbits d'higiene, alimentació i son, les tasques domèstiques, el suport en l'estudi i l'orientació i suport en la cerca de feina, haver après a conviure i acceptar la situació personal. No obstant, consideren que encara no saben ser autònoms.

Així mateix, valoren de forma positiva les instal·lacions del centre i les relacions amb els companys, i demanden millorar les sortides lúdiques.

5. CONCLUSIONS

A mode de conclusió algunes de les línies d'intervenció estratègiques que es derivarien de l'estudi serien:

1. Incrementar l'atenció individualitzada: continuar treballant per assolir ratios menors-educador més baixes i programes d'atenció individualitzada. Aquesta atenció individualitzada ha de ser una atenció des de l'afectivitat. La capacitat per a establir vincles afectius sans i sòlids ha de ser un dels eixos centrals de la intervenció, i aquest treball només es pot fer si es parteix del treball del vincle afectiu educador-nen.

2. Considerar la permanència del menor en el mateix centre durant tot el període d'acolliment si és possible.

3. Revisar els protocols d'informació al nen/jove a la inserció del circuit de protecció.

4. Promoure/desenvolupar/intensificar projectes educatius que:

- incloguin competències socioemocionals com perseverança, regulació emocional, aptitud per negociar i assertivitat;
- redueixin els índexs de maternitat prematura
- preparin la sortida del centre i comptin amb la supervisió d'un educador que pugui ser també un referent per a ells en els primers anys de vida autònoma
- incrementin la inserció laboral amb una major utilització i implicació dels recursos disponibles en la comunitat
- redueixin el fracàs escolar i incrementin els nivells de formació reglada (augmentar el suport de reforç escolar, treballar la motivació per estudiar i reduir el nombre de joves que abandonen l'escola)
- incloguin i impliquin la família biològica sempre que sigui possible

5. Incrementar el nombre de famílies col·laboradores en l'atenció social i educativa al menor.

6. Revisar les polítiques de protecció de la gent jove durant els primers anys després de la sortida del centre. Els pisos assistits són un recurs molt interessant però cal analitzar com millorar la seva eficiència. Calen mesures que ajudin als joves a obtenir els recursos econòmics que els permetin viure autònomament sense necessitar tornar a la família per raons econòmiques; i que al mateix temps no suposin la perpetuació d'una situació de dependència que puguin desmobilitzar al jove en relació al treball. Així mateix cal potenciar els programes d'inserció laboral que es realitzen des dels centres i l'àrea de suport al jove.

7. Analitzar en profunditat la tipologia de problemes amb la justícia que tenen aquests nois, les causes i possibles intervencions preventives.

